

Nyt Babel

#22

HELLIGÅNDEN ELLERTIDSÅNDEN? *af Jens Olaf Pepke Pedersen*

JUDASGESTALTERNA I KYRKAN I DDR *af Johan Sundeen*

STATENS BØRN *af Camilla Paaske Hjort*

AUTORISATION, FOLKEKIRKE OG BEKENDELSE *af Ole Buchardt Olesen*

ATEISTISK GUDSTRO SOM SJÆLESORG *af Leif Andersen*

MENNESKER OG MASKINER *af Peter Danielsen*

BESAT AF KLIMAET *af Merete Bøye*

HER KOMMER, JESUS, DINE SMÅ *af Mikkel Tode*

KRISTENNAVNEN - 1. S. E. PÅSKE *af Agnete Raahauge*

GUIDE TIL KORREKT SPROGBRUG *af Andy Tromler*

februar 2020

Leder

Vi er nødt til igen at lære ordet hykleri. Ordet er i løbet af de seneste årtier gået næsten helt ud af almindelig sprogbrug, og spørger man ud over et hvilket som helst konfirmandhold, hvad Jesus mener, når han kalder farisæerne for nogle hyklere, så er de helt blanke.

Heldigvis behøver man bare at sige ordet ”klima”, så forstår de straks, hvad hykleri er. Inden for klimapolitik trives en udbredt dobbeltmoral, som kommer til udtryk ved, at alle på den ene side mener, det er vigtigt at ”leve bæredygtigt” og mindske CO₂-udledningen, men på den anden side synes de ikke, der er noget i vejen for, at lige netop deres familie kan flyve til Thailand eller køre til Toscana i Teslaen, eller at lige netop de gerne må købe eksotisk importeret frugt og andre madvarer, som er transporteret op gennem Europa med osende lastbiler eller brændstofslugende fly.

Særligt tydeligt er klimahykleriet fra Alternativets folketingsgruppe, hvis enkelte medlemmer vel har et CO₂-aftryk, der er mindst ti gange større end de almindelige borgeres, som de ønsker skal leve af insekter og køre på cykel til arbejde. Greta Thunbergs hykleri er bedre skjult. Hendes pressegruppe har virkelig evnet at få det til at se ud, som om hun ensom og fattig rejser verden rundt på de ydmygste måder, mens hun i virkeligheden er omgivet af en talrig eskorte, kører i tog på 1. klasse, og får fløjet en kyndig stab af sejlsportsfolk hjem fra USA, efter at de har fragtet hende over Atlanten på en båd, de har lånt af en millionær. Det er godt skjult, men hykleri er det nu alligevel.

Men klimaet er selvfølgelig ikke det eneste felt, hvor hykleriet trives. I alle spørgsmål om udlændinge og indvandring er det gratis at flashe sin godhed i pressen og på sociale medier ved at udbasunere, at man går ind for åbne grænser og plads til alle. Men når det kommer til, at ens egne børn skal gå i skole med somaliske 2. generationsindvandrere, så vælger man alligevel en privatskole. Naturligvis fordi, lige præcis ens egne børn lige præcis i denne situation har brug for lige præcis de rammer, som lige præcis denne privatskole kan give. Andre folks børn bør naturligvis stadig vise deres tolerante sindelag ved at gå i den lokale kommuneskole, som jo er verdens bedste skole, åh ja, man går så vældig ind for den danske folkeskole, men desværre bare ikke lige præcis for ens egne børn.

Vi kunne blive ved. Men vore læsere kan nok selv visualisere rækken af åbenlyse hyklere fra pave Helligfrans til Helle ”Skattely” Thorning. På denne baggrund kan det forekomme mærkeligt, at velformulerede børn i 7. klasse ikke kender ordet hykleri; men

måske siger det noget om, at hykleri efterhånden er så almindeligt og dagligdags, at man ikke kan se skoven for bare træer. Af børnenes uvidenhed kan man vel udlede, at hverken forældre eller skolelærere på noget tidspunkt har italesat problemet med hykleri. Imidlertid gælder det for hykleri som for så mange andre ting, at det ikke forsvinder, fordi man holder op med at tale om det. Tværtimod trives det dobbelt så godt.

Derfor bør forældre og skolelærere støve fænomenet "hykleri" af og begynde at tale om det over for børnene. Det kan man passende bruge Jesu forkyndelse til. Lignelsen om splinten og bjælken er særlig oplagt: "Hvorfor ser du splinten i din brors øje, men bjælken i dit eget ser du ikke?" Også Jesu sammenligning af farisæerne med kalkede grave er nyttig (Matt. 23.27). De hykleriske, selvgode farisæere ligner en grav, der er fyldt med stinkende råddenskab, men udadtil tager sig pæn ud, fordi den er dækket over med et lag skinnende fernis.

Kristne mennesker bør daglig kikke indad og prøve at udrydde det hykleri, der bor i hjertet. Vi skal turde gå op imod hykleriet, både hos os selv og dér, hvor vi tydeligt ser det hos andre. Som menneske undgår man ikke at være en hykler, men man behøver ikke gøre hykleriet acceptabelt ved at lade være med at påtale det ud fra en opfattelse af, at vi er alle farisæere for vor Herre, og "kun den, der er ren kan kaste den første sten." Jesus påtalte hykleri overalt, hvor han fandt det, og det skal vi også turde at gøre. Ellers kan man ende med at svigte de mindste små, ligesom man fx i England har svigtet over 11.000 piger i alderen 11-17 år, som blev systematisk voldtaget af grupper af mestendels pakistanske mænd, fordi man havde så travlt med at signalere sit rummelige sindelag over for "folk med en anden hudfarve".

Manden, der bragte det hele til offentlighedens kendskab efter at det havde stået på i årevis, mens politi og socialrådgivere vendte det blinde øje til, er blevet truet til tavshed og har endda afsonet en fængselsstraf for at have filmet uden for retssalen, hvor de ansvarlige "grupper af unge" endelig blev stillet til ansvar for deres afskyelige forbrydelser. Det, der er gjort mod Tommy Robinson, er skammeligt, og når journalister på fx DR stiller sig hellige an, mens de udskammer ham for at være racist, alt imens de forbigår de pakistanske voldtægtsgruppers uhyrlige skalten og valten med nogle af samfundets allersvageste, så er det udtryk for hykleri af den allermest beskidte skuffe.

Om Nyt Babel

af Nyt Babel

Nyt Babel er et nettidsskrift, som drives på frivillig basis. Det redigeres af Stine Munch, Merete Bøye og Nana Hauge. Læs det på nytbabel.dk.

Redaktørerne får ikke løn og skribenterne får ikke honorarer. Vi har til gengæld visse udgifter, fx til webhotel, hjælp til web-problemer, redaktionsmøder, annoncering og forsendelse af trykte artikler til folk, der ikke har internet.

Hvis du er glad for Nyt Babel og har lyst til at støtte tidsskriftet, kan du sætte penge ind på denne konto i **Danske Bank**

Registreringsnummer: **3412**

Konto: **3412 312 082**

Vi takker for enhver støtte. Tak til alle, der har støttet hidtil med små og store beløb.

Helligånden eller tidsånden?

af Jens Olaf Pepke Pedersen

På et nyligt bispetræf besluttede bisperne at melde folkekirken ind i klimakampen og annoncerede, at folkekirken ville reducere sin egen CO₂-udledning med 70% inden 2030. Siden trak biskop Peter Fischer-Møller dog lidt i land og reducerede ambitionen til en mere generel tilslutning til regeringens CO₂-målsætning.

Det vigtige spørgsmål er imidlertid ikke, hvilket reduktionsmål folkekirken skal sætte sig, men om folkekirken i det hele taget skal være en klimapolitisk aktør? Spørger man organisationen Grøn Kirke, som er en del af folkekirken, er svaret, at kirken ikke blot skal være en del af klimakampen, men den ligefrem skal have en grøn teologi, hvor klimaet er en del af liturgien. I et deres forslag til en dialogprædiken står der således:

Greta Thunberg har forstået, at det er politikerne og verdenssamfundet, der skal råbes op, og det gør hun ved at få lov at tale i vigtige og store sammenhænge. Og der lyttes, når hun fortæller råt for usødet, at der kræves handling nu, at der skal gøres noget nu, hvis der skal være en Jord til de unge og deres børn. Der er håb for os og vores klode, når nogen går foran og viser os vejen. Præcis, som Jesus gjorde det.

Biskop Fischer-Møller er en af de grønne teologer, som også gerne sammenligner Thunberg med Jesus: ”Greta Thunberg talte som Jesus til et folk, som måske ikke kender sin besøgstid” for ligesom ”Greta Thunberg prøver at råbe os op ... for livets, de andres og fremtidige generationers skyld (var) Jesus også optaget af livet, de andre og de kommende generationer.” Og ligesom Greta Thunberg sagde, at den manglede indsats var ”dumt og hjerteløst”, således red Jesus også ind i Jerusalem ”for at tø dens frosne hjerte op”.

Der er utvivlsomt et segment af klimabekymrede, der vil synes, at det er hipt at udpege Greta Thunberg som Jesu efterfølger, men der vil også være en del kirkegængere, der ikke føler sig velkomne i en kirke, hvor Kristus er erstattet af en svensk teenager, hvis grundlæggende budskab er, at vi skal skamme os, være bange og gå i panik.

Folkekirkens styrke har været dens rummelighed, og derfor svækker folkekirken sig selv, hvis den gør sig til en del af en grøn klimasekt. For det er jo også nærliggende at spørge, at når vi har en Grøn Kirke, hvor kirkeklokkerne skal ringe for klimaet og præsterne skal kende deres CO₂-aftryk lige så godt som evangelierne, hvorfor skal vi så ikke også have en Rød Kirke eller en Blå Kirke?

Der er sikkert mange, der vil mene, at Greta Thunberg og klimaændringer er mere i takt med de emner, der optager folkekirkens potentielle medlemmer, men så er spørgsmålet, om folkekirken skal dyrke helligånden eller tidsånden? Og når biskopperne mener, at de

kan teologisere sig frem til en bestemt klimapolitik, hvorfor skal folkekirken så ikke også have en indvandringspolitik, en forsvarspolitik eller en retspolitik?

Trist nok, så er den omfattende forfølgelse af kristne verden over et vigtigt og aktuelt emne, som netop biskopperne kunne have en relevant mening om. Men da de sidste år blev bedt om at vælge et medlem til en tænketank for forfulgte kristne, var deres første indskydelse nærmest at løbe skrigende bort.

Hvis biskopperne ønsker sig en mere politisk kirke, kan de passende se til Sverige, hvor kirken er blevet meget højtråbende og har en mening om alt mellem himmel og jord. Resultatet er ikke alene blevet en politisk korrekt og sekterisk kirke, men også at medlemstallet rasler ned.

Vi lever i en identitetspolitisk tidsalder, hvor samfundet langsomt fragmenterer, fordi flere og flere af landets indbyggere ikke længere ser sig som en del af et nationalt fællesskab, men i stedet samler sig i minoritetsgrupper, der tilbyder den partikulære identitet, som passer til netop deres synspunkter.

Folkekirken er en af de få institutioner, der fortsat danner rammen om et folkeligt fællesskab. Derfor svækker det sammenhængskraften i samfundet, hvis kirken ikke længere er for alle, men bliver et meningsfællesskab. Men først og fremmest svækker det folkekirken, for når den bliver politisk, så mister den troværdighed og anerkendelse som en kulturbærende institution.

Vi lever ikke i en diktaturstat, hvor kirken er tvunget til at fungere som et politisk talerør, og biskopperne kan som enkeltpersoner blande sig alt det, de ønsker i det politiske liv, hvad mange af dem også i vid udstrækning har benyttet sig af. Men jeg tror ikke, at en politisk folkekirke har nogen fremtid, og hvis vi ser sekulariseringen af samfundet som et tab, så er det ikke en løsning, at folkekirken også sekulariseres.

Judasgestalterna i kyrkan i DDR

af Johan Sundeen

År 1971 utkom en av eftervärlden föga observerad bok med titeln *Revolutionen i Sattland*. I denna roman skildrar pseudonymen F. J. Nordstedt (den konservative prästen Christian Braw) ett baltiskt drama på västeuropeisk mark. Verklighetsbaserade företeelser som förföljelse av kristna, kollaboratörer och heroiskt motstånd personifieras av en präst, socialistiska aktivister respektive en industriidkare. Föga torde författaren, då han på bokens baksida ställde frågan ”Kan vi leva trygga för stormakternas maktsträvan?”, kunnat ana att hans eget hem, hans barns uppväxtmiljö, skulle dras in i kalla krigets drama.

Den som sträckte totalitarismens tentakler in i familjens bostad hette Aleksander Radler och var Christian Braws kollega vid teologiska fakulteten vid Lunds universitet. I början av 2010-talet identifierades Radler – som ironiskt nog hade innehått en professur i etik – som IM Thomas i rester av Stasis akter som räddades undan dokumentförstörare och bensinångor. Numera framlever han sina dagar som lekman i en församling i Svenska kyrkan, vars kyrkoherde är hans hustru och före detta assistent från tiden som Stasilanserad professor i DDR!

Om Aleksander Radler och tiotalet andra kyrkliga medarbetare i den östtyska polisstatens övervakningsmaskineri har Christian Braws dotter Elisabeth Braw, som är verksam som försvars- och säkerhetspolitisk analytiker i London, skrivit en journalistisk framställning *God's Spies: The Stasi's Cold War Espionage Campaign Inside the Church*. Hennes stora prestation är att ha fått tillgång till de i prästkappa uppträdande Judasgestalternas uppdragsgivare, chefen för Departement XX/4 – Joachim Wiegand. Trots den ideologiska klyftan till sitt intervjuföremål lyckades Elisabeth Braw etablera en förtroendefull relation till Wiegand och få honom att dela med sig av åtskilliga fakta och perspektiv från insidan, även om han alltjämt skyddar många av totalitarismens springpojkar. Wiegand låter sig inte, skriver Braw, luras till att dela med sig av sina kunskaper om fall som ännu inte har blivit belysta i offentligheten.

Det är lätt att med Elisabeth Braw förvåna sig över att Stasis bitvis spektakulära operationer i kyrkor och kristna organisationer inom och utom DDR:s gränser har

tilldragit sig så pass begränsad uppmärksamhet utanför Tyskland. Med sin populära framställningsform visar författaren att denna del av kalla krigets historia kan göras lättillgänglig och är av intresse för långt fler läsare än de med eget kyrkligt engagemang. Den thrillerlika spänningsfaktorn är hög i de kapitel som handlar om hur en Stasi-medarbetare – till KGB-kollegornas stora förtjusning – lyckades lura skjortan av evangeliserande organisationer som Ljus i Öster och Open Doors, och därmed slå sönder nätverk som smugglade in biblar bakom Järnridån.

Den marxist-leninistiska förtryckarapparatens kamp mot Jesu Kristi lärjungar fick konsekvenser långt utanför kyrkportarna. Elisabeth Braw belyser bland annat hur en kyrkobaserad Staisagent tog sig in i dissidentkretsarna kring Charta 77 i det socialistiska broderlandet Tjeckoslovakien. En prästkrage runt halsen visade sig kunna öppna många dörrar som annars hade förblivit stängda. På liknande sätt förhåller det sig med följderna av de östeuropeiska säkerhetstjänsternas framgångsrika infiltration av den ekumeniska internationalen Kyrkornas världsråd. Organisationen var under decennier en viktig spridare av antiamerikanska och västfientliga budskap.

De USA-kritiska och prokommunistiska strömningarna inom den ekumeniska rörelsen växte inte enbart fram genom infiltratörernas verksamhet utan var också en följd av aktiviteter bland kyrkliga aktörer i västvärlden som vurmade för kristen-marxistisk dialog, blodbesudlade så kallade befrielse-rörelser i tredje världen samt en fredspolitik som vann gillande i Östberlin och Moskva. Företeelsen var utbredd i Svenska kyrkan och Svenska Missionsförbundet. Den frispråkige författaren och ortodoxe prästen Bengt Pohjanen har skrivit att de svenskkyrkliga ”biskoparnas [...] entusiastiska hyllningar till diktaturerna endast överträffas av den svenska författarkåren. Biskop Ytterberg förstod ännu 1993 stalinismen. Biskop Jonas Jonson upphöjde Mao och prisade det kommunistiska styret i Kina, när det var som värst. Biskop Lars Carlzon uttryckte så sent som 1990 sin beundran för DDR. Hellsten citerade gärna Mugabe. Förhållandet mellan DDR och den ekumeniska rörelsen är i likhet med frågan om Östtysklands infiltration av kristna fredsgrupper i Väst ett tema som hade kunnat ha ägnats större uppmärksamhet i *God's Spies*.

I åtminstone ett avseende låter sig Elisabeth Braws bild av ett relativt svagt intresse för Kyrk-Stasi diskuteras. Det gäller den svenska anknytningen. Fallet Aleksander Radler i synnerhet men också Svenska kyrkans kontakter med DDR i stort har varit föremål för

en omfattande publicitet, såväl i massmedierna, populärlitteratur som forskningsbaserade arbeten. Att döma av framställningen och de ganska sparsamma referenserna i *God's Spies* har inte Elisabeth Braw i någon större utsträckning använt sig av till exempel Birgitta Almgrens studier eller Cristoph Anderssons skildring av den hemlighetsfulle Stasiprästen i Burträsk. Det kan givetvis förklaras av att hennes läsekrets är internationell, men eftersom fallet Radler är en bärande del av framställningen hade svenskt material kunnat verka berikande på helheten. En skandinavisk läsare hade också önskat sig en skildring av ett besök i Lund, motsvarande de som Elisabeth Braw med framgång bjuder på från många tyska städer. Miljöskildringar och personporträtt är grenar som Elisabeth Braw behärskar fullödig, kanske kan några kompletterande platsbesök på svensk jord göras inför en utgåva på författarens modersmål? Den som då och då rör sig i teologiska kretsar i Lund samlar ganska omgående på sig diverse minnesbilder av IM Thomas. Ett annat önskemål inför en utgivning på svenskt förlag vore tillkomsten av ett personregister.

Viljan att tränga in i personliga öden, att komma såväl förövare och offer nära torde vara en förklaring till att Elisabeth Braw har gjort frågan om de kyrkliga förrädarnas motiv till ett av bokens huvudteman. Bland bevekelsegrunderna ryms begär efter att göra karriär i kyrka och vid universitet, rena hämndaktioner, vilja att få del av Stasis silverpengar samt brinnande kommunistisk övertygelse. I de intressanta slutavsnitt som handlar om Judasgestalternas liv efter murens fall möter vi en Stasimedarbetare vars motiv var av det sistnämnda slaget. Gerd Bambowsky (IM Gerd) ledde sålunda på 1990-talet en kristen grupp inom Det socialistiska enhetspartiets arvtagare i det återförenade Tyskland.

Återigen finns det skäl att dra paralleller till svensk verklighet. Efter ett föredrag om min bok *68-kyrkan: Svensk kristen vänsters möten med marxismen 1965–1989* i Lund för ett par år sedan blev jag approcherad av en före detta styrelsemedlem i Vänskapsförbundet Sverige-DDR. Han vittnade om hur tårar föll i förbundets innersta krets i takt med att murstenar hackades loss i Östberlin av frihetslängtande tyskar. Att ingen sörjde murens fall är en myt som gamla sympatisörer till regimen med framgång har lyckats sprida. Den bland så kallade progressiva kristna högt respekterade biskop Lars Carlzon arbetade tillsammans med sin företrädare som ordförande i nämnda frontorganisation, utbildningsideologen och författaren Stellan Arvidson, för att återupprätta ”DDR:s goda namn” efter 1989.

Frågan om biskopsutnämningar tillhörde de som intresserade Aleksander Radler. En kyrkohistoriker vid Lunds universitet, vars specialintresse var biskopsutnämningar, noterade att Radler påfallande ofta ville få del av dennes bedömningar om vem som skulle hamna på stolen i Västerås, Skara eller Strängnäs. Att få DDR-vänligt folk att klättra på den kyrkliga karriärstegen var ett viktigt mål för Kyrk-Stasi, att få in regimvänliga artiklar i kristen press ett annat.

Den danske folkekirken fanns i likhet med Svenska kyrkan på Stasis radar. Så pass nyligen som i november 2019 berättade sognepresten Kaj Bollmann i *Kristeligt Dagblad* om hur han till följd av sina kontakter med kristna i DDR övervakats av den östtyska säkerhetstjänsten. Bollmann tilldrog sig Stasis intresse också till följd av att han var engagerad i en fredsrörelse som kritiskt uppmärksammade inte bara USAs utan också Sovjets atomvapen, och som såg mänskliga fri- och rättigheter som en förutsättning för fred. Han utsattes vid tillfälle för ett värvningsförsök från DDR:s ambassad i Köpenhamn. Efter murens fall följde han spåren efter sin egen person i den östtyska polisstatens bevarade arkiv:

Jeg søgte om aktindsigt i mine stasi-akter, da det blev muligt. Der var en ordentlig bunke, der blandt andet afslørede, at jeg ikke blot var blevet overvåget i DDR, men også i præstegården på Svanevej, hvor de havde taget bilnumre og fotos af helt sagesløse besøgende i præstegården i en periode. Det var udtryk for den paranoia, der rammer et system, der er bange for sine egne borgere.

Det är ett talande faktum att den regim som reste den ”anti-fascistiska skyddsvallen” på flera sätt gick i Tredje rikets fotspår när det gäller kampen mot kyrkan. Även om Elisabeth Braw vid upprepade tillfällen understryker att Kyrk-Stasis chef Joachim Wiegand var en man med jämförelsevis mjuka nypor, hörs ekot från 1930-talets kyrkokamp i bland annat den östtyska statens förföljelse av evangeliska ungdomsorganisationer och infiltration av prästutbildningar. I Tredje riket såväl som DDR var kyrkan en av få samhällsinstitutioner som det totalitära maskineriet inte helt hade lyckats lägga under sig. Därför blev hon en attraktiv plats för oppositionella i stort. Elisabeth Braw ger exempel att på människor sökte sig in i pastorsrollen för att få viss rörelsefrihet i förhållande till Erich Honeckers knektar.

I det drama som Elisabeth Braw metaforiskt gestaltar som en dragkamp mellan Karl Marx och Jesus Kristus visade sig den senare vara starkast. Den evangeliska kyrkan och från densamma utgående fredsdemonstrationer bidrog påtagligt till att få DDR på fall. Någon har sagt att Stasis misstag var att organisationen inte förstod vem den egentligen slogs mot. De tänkte på sin fiende i termer av utländska, kapitalistiska intressen, och begrep inte att de var i krig med en andlig och ovanjordisk verklighet. Människor som samlades till bön och lovsång visade sig vara uthålligare än en organisation utrustad med förtryckarapparatens alla verktyg och vapen.

Elisabeth Braw, *God's Spies: The Stasi's Cold War Espionage Campaign Inside the Church*

Hardcover: 288 sider

Udgiver: WM. B. Eerdmans Publishing Co. (september 2019)

Statens børn

af Camilla Paaske Hjort

På et kæmpe banner klistret fast på siderne af en lokal bus kan man læse teksten: "Alle børn har ret til en tryk barndom". Ved siden af teksten ses en smilende og beslutsom Mette Frederiksen.

Nu tror jeg ikke, man kan indføre "tryk barndom" som en decideret positiv borgerrettighed på linje med f.eks. folkepension og kontanthjælp. Dertil er begrebet alt for abstrakt, vanskeligt definerbart og subjektivt, og det i sig selv gør jo allerede udsagnet lidt åndssvagt.

Det er naturligvis ikke åndssvagt at håbe eller ønske, at alle børn havde en tryk barndom. Sådan har de fleste det nok, hvis ikke de er Voldemort eller en sten. Men "ret til" - ikke rigtig, vel? Ikke i den forstand, som man må forstå det, når det er regeringen, der (retorisk) sætter sig selv op som garant for denne "rettighed". Så kunne staten i princippet nemmere sørge for, at "et fedt køkken" blev en positiv borgerrettighed.

FORÆLDRES RET TIL AT REVSE

Mette Frederiksen vil gerne brande sig selv som Børnenes Statsminister. "Vi har et særligt ansvar for børn, der har oplevet misbrug, vold og svigt", sagde hun i sin omdiskuterede nytårstale, hvor hun derfor opfordrede til at gøre det lettere at tvangsjerne eller tvangsadoptere børn. Og hvem i alverden synes, at børn skal vokse op i misbrug og vold? Men husk lige, at det, der i dag er vold, var fuldt ud lovligt i vores barndom. Jo, det var. Jeg var 15 år gammel, da man afskaffede revselsesretten for forældre, og gjorde det forbudt for mødre og fædre at slå deres børn. Der er mange på min alder (38 år), der er er opdraget med en lussing eller en endefuld engang imellem.

Jeg kan huske en klassekammerat, der fik en lussing af sin mor foran mig og nogle andre piger, mens vi var på besøg hjemme hos hende. Vi var enige om, efterfølgende, da vi fulgtes noget af vejen hjem igen og snakkede om det, som piger jo gør, at ja, hendes mor var sådan lidt den strenge og sure type, og det var synd, at hun havde fået lussingen *foran* os. Men ingen af os så noget sådan helt fundamentalt galt med, at en mor gav sin datter en lussing. Vi var vel 10-12 år og middelklasse-børn fra pæne kvarterer i Nordsjælland.

Pigen var selvfølgelig blevet ked af det, og vi havde naturligvis trøstet hende. Det har aldrig været rart at blive slået på, og slet ikke foran andre. Men jeg tror ikke, hun havde lyst til at blive fjernet fra sine forældre og bo på et børnehjem. Hvilket også ville være endt skidt. Hun havde det godt nok. Hendes mor var bare ikke perfekt.

Går vi tilbage til mine forældres generation, var vold mod børn inden for en vis moderation anset som næsten nødvendigt for, hvad der konstituerede en god og ansvarlig opdragelse. Lærerne slog lystigt i skolerne, lussingerne fæg og der blev brugt både spanskør og af de ondeste lærere jernbeslåede linealer, der gør rigtigt ondt at få hamret ned over knoerne.

Alligevel vil jeg om noget anse mine forældres generation for mere psykisk sund end min egen, og desuden er det den generation i historien, der både oplevede og var medskabere af den største velstandsstigning, vi har haft i Danmark i løbet af så kort en tidsperiode. Det skyldes da næppe, at der i deres barndom blev slået betydeligt mere end i dag, men volden var åbenbart heller ikke ødelæggende for det store flertal.

Gå tilbage til mine bedsteforældres generation, og så kan du stryge det der "næsten". Dengang *blev* vold i børneopdragelsen både anset som nødvendigt og gavnligt, og for nogle en kristen pligt: "Den man elsker, tugter man."

H V A D E R M I S B R U G ?

Lad os tale lidt om alle de pæne husmødre på "tørsprit" (Valium) i 1980'erne, al den alment accepterede spritkørsel (med børn på bagsædet, uden sikkerhedsseler) i samme årti, eller om cigaretrøgen, som var så tyk, at man kunne skære igennem den.

Jeg ved ikke, hvad misbrug er, men jeg kan forstå, at der ikke kan være nogle blandt de tvangsfjernelses-liderlige eller blandt de typiske sagsbehandlere på børnesagerne, der selv suger for dybt i rødvindunken, i hvert fald.

For det ville jo være hykleri. Alkohol er et rusmiddel på linje med mange andre, hverken værre eller bedre. I modsætning til de andre er det blot lovligt, accepteret og noget, man også dyrker til den helt store guldmedalje i samfundets midte og top.

Hvis forældrene ligger i en heroinkoger, mens spædbarnet skriger af sult, ja, så skal barnet akut fjernes, men det er trods alt et mindretal af rusmiddel-brugere, der er så langt ude. Jeg ved ikke, om børnene skal fjernes fra Strandvejs-villaerne, hvor man lægger ud med en stærk five o'clock-drink og åbner rødvinflasken bagefter, og det er ikke kun fredag og lørdag?

Det kan da godt være, at de skal det - men hvem skal så passe dem, hvis de ikke må være hos deres forældre? Hvem skal tage sig af alle de børn, som så mange er så enige om har så nederen forældre, at de skal tvinges hjemmefra, straks og permanent? Der er allerede mangel på plejefamilier.

Vel er det ej i orden, når feks indvandrerbørn får tæsk, så det står efter. Det er sørgeligt. Og ja, nogle af dem skal fjernes, ligesom nogle danske børn skal, men ikke, hvis vi ikke kan tilbyde dem bedre alternativer. Husk, at der også forekommer vold mod børn på opholdshjem og i plejefamilier.

Hvis vi ikke har en god løsning til disse børn, som vi med sikkerhed ved er bedre end det, de er i nu, må vi leve med, at nogle familier efter vores mening er gyselige. Det kan de også være, selv om der aldrig bruges fysisk vold og indtages rusmidler. Men der kommer nok en god løsning i morgen, som man siger.

Udgangspunktet må trods alt være, at børnene hører til hos forældrene. Og det er sgu ikke kun for forældrenes skyld, at det er nødt til at være udgangspunktet. Familier er fyldt med fejl og mangler. Men hvad er alternativet? Det bliver aldrig perfekt. Det må vi leve med.

H V A D M E D A L L E S K I L S M I S S E R N E ?

I øvrigt tales der ikke kun specifikt om grimme ting som "vold" og "misbrug", hvilket selvfølgelig var noget, børnene skulle væk fra, men lige så meget om noget meget mere bredt og uspecificeret som "tryghed", som så er det, børnene til gengæld skal "hen til".

Jamen, hvis de gerne vil give den bold op, hvornår skal vi så egentlig til at tale om alle skilsmisserne, der - den statistiske udbredelse taget i betragtning - nok er den kvantitativt set mest utryghedsskabende faktor for danske børn?

Det gennemsnitlige danske barn oplever ikke, hvad almindelige, fornuftige mennesker vil vurdere som værende vold eller misbrug i hjemmet, i hvert fald ikke som noget, der forekommer fast og bliver en integreret del af barnets hverdag gennem en lang periode. Det gør ikke engang det "gennemsnitlige" tvangsfjernede barn (hvis man da kan tale om det), for vold og misbrug er kun at finde blandt de beskrevne årsager i under 10 pct. af tvangsfjernelser.

Men det er da ikke nær så slemt, at ens forældre bliver skilt, som at man får tæsk af sin døddrukne far hver fredag og lørdag (og søndag, hvis han lige har fået løn og der var tilbud på vodka)? Nej da! Men nu *er* vi jo gået fra at tale om forfærdelige forhold til at sætte barren meget højere op og snakke om, hvad der er dejligt og optimalt (at alle børn har en tryk barndom).

Det er ikke mig, der har valgt det. Det er regeringen, som en del af deres tvangsfjernelses-fremstød. Jeg synes hellere, vi skal tale om, hvordan vi f.eks. kan blive bedre til at beskytte børn mod vold. I øvrigt inklusive systemvold.

Men hvis vi skal tale om tryghed, så må vi også kunne tale om, hvad der forstyrrer eller nedsætter trygheden. Det gør vold og misbrug så absolut; det er få nok uenige i. Og det gør forældrenes skilsmisse altså også for de fleste (ikke alle) af de børn, der oplever det. Og det er mange - så mange, at vi har normaliseret det. Om ikke andet, så i en periode på typisk mindst et års tid, der gerne indebærer en flytning eller to, forældre, der græder, børn, der græder og ikke kan forstå det, uro og tilvænning osv.

På min søns skole har de aldersopdelte "skilsmisse-grupper", hvor børn taler med hinanden om, hvordan det er, når ens forældre er skilt. Det er fremragende - min søn går også i én - men når man har det, er det jo antageligvis fordi, man har registreret et behov. Fordi man erfaringsmæssigt ved, at det er noget, der er rigtigt svært for mange (ikke alle) af de børn, der oplever det. Også selv om, det er flere år siden, og også selv om, mor og far er gode til at samarbejde.

Det er privat og børnenes egen sag, hvad de taler om i gruppen, men jeg har ikke indtil videre hørt nogen lille fugl synge om, at de sidder og taler om, hvor glade de er for, at de skulle opleve deres forældre blive skilt.

Det er klart, at der findes børn, for hvem en skilsmisse øger trygheden, da de eksempelvis efterfølgende slipper for at skulle bo sammen med en voldelig forælder. Men det er undtagelsen og ikke reglen - og selv disse børn sørger sikkert i mange tilfælde over den tabte drøm om en ubruds familie, der kunne finde ud af det sammen. Ligesom mange voksne gør, i hvert fald i en periode.

Der er ikke nogen "voldsgrupper" eller "misbrugsgrupper" på min søns skole. Det finder man andre steder, men ikke på en almindelig folkeskole. Fordi langt færre danske børn (heldigvis) rammes af disse utryghedsskabende faktorer.

INSTITUTIONALISERING

Jeg er godt klar over, at vi nok aldrig kommer til at tale (ærligt) om disse ting. Ligesom vi heller aldrig kommer til at tale (ærligt) om konsekvenserne af den ekstremt tidlige og langvarige institutionalisering af danske børn. (Ja, det er faktisk ekstremt i helt objektiv forstand, idet Danmark på dette område er en vild statistisk outlier sammenlignet med de fleste andre lande).

Fordi vi har normaliseret det, og fordi det er noget, magtmenneskene i de fleste tilfælde ser som noget positivt og selv benytter i stor stil. Det er fint. Jeg er ikke imod skilsmisser som sådan, eller institutioner som sådan. Men jeg er heller ikke "Børnenes Statsminister". Jeg har aldrig påstået, at jeg "altid er på børnenes hold".

Hvis man vil påstå dét og virke troværdig, så kan man vel ikke ignorere den voksenadfærd, som statistisk set knuser flest barnehjerner i Danmark på årsbasis? (De heler igen, men jeg kan da forstå på mange voksne, at mindet om deres forældres skilsmisse stadig kan gøre nas både 20 og 40 år senere).

Hvis man ikke tør droppe hykleriet og ikke er skarp nok til at se de blinde pletter over det historisk og kulturelt arbitrært-normaliserede i et lille land langt fra den globale norm, så synes jeg, man skal skrue lidt ned for superhelte-attituden og i stedet overveje at bevæge sig frem med en sund forsigtighed i alvorlige sager.

Som f.eks. indebærer, at man ikke storsnudet og stupidt affejer behovet for mere viden, før mange flere børn og forældres liv skal tvangsomvæltet med et af de mest voldsomme indgreb i privatlivet, som en demokratisk statsmagt kan foretage mod sine borgere.

Autorisation, folkekirke og bekendelse

af Ole Buchardt Olesen

I Kristeligt Dagblads kronik mandag d. 20.januar sætter Elisabeth Krarup Jensen og Agnete Raahauge bl.a. fingeren på et bestemt punkt i de biskoppelige rapporter, som skal være baggrund for den folkelige debat om gudstjeneste, sakramenter og autorisation, som skal foregå i de kommende måneder rundt om menighederne. Det punkt, de berører, er nemlig noget mystisk noget, der siges i rapporten om autorisation. Tænker man nærmere efter, må man i hvert fald ende i en ejendommelig forundring, der ender med at blive perspektivet, man lægger på alle tre rapporter.

I rapporten om autorisation tales der nemlig om forskellige modeller for autorisation i folkekirken af ritualer, sakramenter m.m. Model to tiltrækker sig den største forundring og derfor også opmærksomhed. I rapportens model to til ny struktur for autorisation af ændringer i liturgi og sakramenter og hvad der af følger, er friheden sat i højsædet. Det betyder, som det siges i kronikken den 20.januar, at biskoppernes tilsyn så at sige vendes på hovedet: fra at være et tilsyn, der skal sørge for, at tingene i kirke og sogne foregår efter gældende regler og på bekendelsesgrundlaget, skal biskopperne fremover være samtalepartnere for sogne og præster, der ønsker at ændre i det gamle og traditionelle; en slags medspillende inspiratorer.

Det er klart, denne nye frie form for adgang til ændringer i liturgi og sakramenter, kirkesang med videre, vil åbne for et helt andet, mere spraglet liturgisk og sakramentalt kirkeligt landskab, end det, vi kender i dag. Dette har rapportens forfattere dog også set, kunne være et problem. Derfor skal der udarbejdes et såkaldt ”teologisk grunddokument”. For, som det står i Grundloven: ”Den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke, og understøttes som sådan af staten”. For rapportens forfattere må det et sted have foresvævet dem, at, folkekirkens grundlag i forhold til staten netop er dette, at den kun understøttes, for så vidt den forbliver netop evangelisk-luthersk.

Derfor skal der altså udarbejdes sådan et teologisk grunddokument – en slags teologisk røgalarm for mulige løjer – som biskoppen kan have liggende i skuffen og lige tage frem i de venlige og imødekommende samtaler med meget omstillingsparate præster og menigheder, for at tjekke, om de er inden for skiven.

Nu kommer vi så til det mystiske. Det er nemlig ejendommeligt, at rapportens forfattere ikke kan se problemet med et sådant dokument: Hvilken kirkeretlig status skal det fx have? Hvem skal udarbejde et sådant? Og måske endnu mere interessant: hvem har kompetence til at indføre et helt nyt bekendelsesskrift ved siden af det

bekendelsesgrundlag, vi i forvejen har – netop det grundlag, der grundlovmæssigt definerer folkekirken som evangelisk-luthersk?

Hvorfor vil der i det hele taget blive brug for et sådant dokument, når vi har vore bekendelsesskrifter? Det synes der vel kun at være at brug for, dersom der med rapporten om autorisation tænkes på at ændre dette bekendelsesgrundlag – eller give mulighed for at dispensere herfor i sogne, der kar det skidt med Luther eller det evangeliske.

Det tyder da også på, at noget sådant har været i tankerne de steder, hvor man har haft frie tøjler til at forsøge sig med nye gudstjenesteformer og ændringer i dåb og nadverliturgi. Nogle steder, fx i Lindevang sogn, ønskes dåbssynet ændret, så dåben ikke ses i frelsesperspektiv, men i skabelsesteologisk optik: vi udtaler blot i kirken, hvad fødslen allerede siger: du er et Guds barn. I denne artikel skal ikke nævnes alle de ændringer, som er foretaget i gudstjeneste og ritualer i forsøgssognene og andre steder. Der skal blot antydes en mulig forklaring på, hvorfor der ifølge rapporten for autorisation er behov for et helt nyt teologisk grunddokument. En sådan mistanke bestyrkes man så meget mere i, når der i samme rapport står, at model 1, som er bevarelsen af status quo i folkekirken, allerede vi være en stramning i reglerne for autorisation for visse sogne (og i forhold til bekendelsesskrifterne).

Hvis man læser alle tre rapporter – og det skal siges, der er rigtig meget godt at finde rundt om i disse – så må man sige, at det er vanskeligt at læse sig til noget større behov for eller nogen tvingende grund til, at hele denne debat skal køre – om noget, som langt de fleste sogne er tilfredse med. Særligt når man læser den klart bedste rapport (dén om dåb og nadver), så er det vanskeligt ikke at læse i hvert fald afsnittet om dåben som et temmelig tungt argument for bevarelsen af det nuværende ritual og ikke mindst: den nuværende dåbssyn. Skal der overhovedet ændres, så skulle det være fordi, det kunne have noget for sig at bringe dette ritual mere i overensstemmelse med Luthers egne dåbsritualer fra 1523 og 1526.

Alt i alt, må man konkludere, at de nugældende regler for autorisation og tilladelse af afvigelser og ændring hist og her i gudstjeneste, ritualer og kirkemusik, er udmærket, for så vidt man ønsker at forblive inden for det evangelisk-lutherske, som er folkekirkens grundlag. Samtidig vil det også være betryggende fortsat at have biskoppernes tilsyn som garant for en evangelisk-luthersk folkekirke.

En af salig biskop over Sjællands stift J.P. Mynsters helt grundlæggende forestillinger om folkekirkens mulighed for at forblive netop folkets kirke var den tanke, at man skulle kunne gå i kirke et hvilket som helst sted i landet og dog føle sig hjemme og fortrolig med gudstjenesten. Selvfølgelig skal der være plads til – inden for den evangelisk-lutherske bekendelse – at slå sig lidt i tøjret og forsøge sig med nye former og ny musik. Men i det lange løb er det Mynsters uniformitetsprincip, der sikrer, at vi har en

folkekirke og ikke bare 2000 kirker og menigheder uden nogen anden forbindelse eller sammenhæng end den historiske.

Ole Buchardt Olesen er medlem af arbejdsgruppen *Bevar Ritualerne*.

Ateistisk gudstro som sjælesorg

af Leif Andersen

"Ateistisk gudstro som sjælesorg". Denne lidt syrede titel fik jeg langet ud som overskrift på et foredrag ved Viborg stiftskonvent i 2018. Den kom vel af en sammenstilling af to af mine egne udgivelser: *Kroppen og ånden 1-2* (2015-16) om sjælesorg samt *Ateistisk andagtsbog* (2001, 2. udvidede udg. 2008).

Og det skal da tilstås, at en *ateistisk andagtsbog* i sig selv ligner en firkantet cirkel. Men forklaringen fremgår af forordet: "Hvad ved jeg overhovedet om ateisme? Har jeg læst et par bøger og snakket med et par ateister og tror så, at jeg kender noget til ateisme? Bedre endnu: Jeg er selv ateist.

Om igen: Af overbevisning er jeg kristen. Jeg tror på Kristus. Jeg er bestemt ikke ateist af overbevisning. Men jeg er ateist af natur. Desværre. Det er ret besværligt."

AT VÆRE EN UGUEDELIG KRISTEN

Det besværlige ligger i, at jeg *virkelig* godt kunne tænke mig at have en slags religiøs natur! Tænk fx at ku' li' at be' ...

Men det kan jeg ikke. Jeg beder stædigt videre – men jeg bryder mig ikke om det. Jeg beder bare, fordi jeg ikke ved, hvordan jeg skulle kunne komme uden om Jesus af Nazaret. Jeg har endnu ikke mødt en holdbar, alternativ forklaring på ham. Så at bede til ham må være *sandt* ...

... men dermed ikke sagt, at det er *rart*. Nogle mennesker kan lide religion; og hvis de ikke havde været kristne, var de måske begyndt at pendulere eller spå i kaffegrums. De tiltrækkes af det overnaturlige og keder sig ved det sekulære.

Og så er vi altså også nogle, der har det stik modsat. Jeg vil ikke udelukke, at der simpelthen bare er noget galt med os. En slags spirituel vitaminmangel. Men vi kan så trøste os med Paulus: "Den derimod, der ikke arbejder, men tror på ham, *som gør den ugudelige retfærdig*, ham regnes hans tro til retfærdighed" (Rom 4,5).

Jeg er en ugudelig, en ateist, som tror! Det er ret vildt formuleret. Men så er der jo håb.

Ved sin død var Politikens mangeårige chefredaktør Tøger Seidenfaden ved at skrive en debatbog *Duel om Tro* sammen med sin kollega på Kristeligt Dagblad, Erik Bjerager. Bogen blev desværre aldrig færdig; men jeg nåede da at spekulere over, på hvis side i den duel jeg mon ville føle mig bedst hjemme.

Tøger Seidenfaden havde åbenbart levet meget mere i spændingsfelt mellem det religiøse og det ateistiske, end jeg var klar over. Hans mor og far var helt areligiøse, indtil moderen i en sen alder begyndte at læse teologi og blev præst!

Han har altid for mig stået som noget af det mest spændende og inspirerende i den danske publicistverden. Også selv om jeg landede et helt andet sted end han i spørgsmålet om ”åbenbarede sandheder” (Politiken 30-1-2011.)

Men han kom også til at stå som en eklatant benægtelse af den gængse kristelige forestilling, at alle mennesker inderst inde sikkert var religiøse, når det kom til stykket. Han slog fast med syvtommersøm, at trangen til at bede simpelt hen ikke fandtes i ham.

AT SE VERDEN GENNEM ANDRES ØJNE

Ateismens fristelse er bestemt hverken ufarlig eller uproblematisk. Hvis man ikke bare er ateist af natur, men også som Tøger Seidenfaden er landet på ateismen som overbevisning, har man stillet sig selv *uden for troen*.

Men: Den, der slet ikke fristes af ateismen, har måske stillet sig selv *uden for tiden*. Der vil være tankegange, man vanskeligere forstår, og som man derfor også vanskeligere vil kunne udfordre.

Man kan som præst nemlig kun udfordre de tankegange og de verdensbilleder, som man respekterer. Hele pointen med kontekstualisering og samtidsanalyse er overhovedet ikke, at vi skal forsøge at bedømme mennesker. Pointen er, at vi skal forsøge at se verden gennem deres øjne!

Man har beskrevet ”mentalisering” som den øvelse, at man forsøger at se andre mennesker indefra, og forsøger at se sig selv udefra.

Det betyder ikke, at man giver ateismen eller buddhismen eller relativismen *ret* – men *man forstår de gode grunde*, mennesker har til dét og dét verdenssyn. De giver mening, de er ikke grebet ud af luften.

Jeg skal bestemt ikke ønske for nogen, at de har det samme problem som jeg, eller har den samme natur som jeg. Når man færdes i kirken og i troens rum, kan man godt føle sig som en DP, *displaced person* – jeg er her, men jeg hører ikke hjemme her. Jeg er en fremmed. Ikke som de gamle pietister en fremmed i verden, men en fremmed i kirken. Og dét kan ikke være godt (jeg tænker helt ærligt også, om jeg måske alligevel har læst for megen ikke-kristen litteratur).

Men der er også et aktiv i det: Der er sider af nutidsmenneskers længsel, tvivl og fortvivlelse, man forstår bedre. Man er mere i sync med i hvert fald én type tvivl. På ondt og godt.

SENTIMENTALISERING OG MANIPULATION

Og der er andre fristelser, det måske beskytter os imod. Fx fristelsen til sentimentalitet eller fristelsen til manipulation.

I bogen *Preaching to a Postmodern World – a Guide to Reaching Twenty-first-century Listeners* (2001) skrev den australske homiletiker Graham Johnston, som desværre døde alt for tidligt i 2011: “En prædikant kan mishandle en tekst fuldstændigt, runde af med

en hjertevidende historie om en dreng og hans hund, og få folk til at omvende sig op og ned ad gangene.” Den historie om en dreng og hans hund ville jeg da egentlig godt ha’ fat i. Billige point tæller vel også med ...

Nej, pjat. Sagen er jo den, at vi til daglig i sjælesorg har fuldt op at gøre med mennesker, der er blevet manipuleret med. Og en dyb skepsis netop over for sentimentalitet og manipulation kan være med til at beskytte os mod det værste i den henseende.

Umberto Eco skildrer i *Foucaults Pendul* en okkult seance i Rio de Janeiro, som en tysk dame frekventerer jævnligt og længselsfuldt:

Jeg kendte musikkens og støjens forførende kraft, den kraft som også vore hjemlige lørdagsdelirister ligger under for på diskotekerne. Den tyske dame rykkede frem med opspærrede øjne, hun tryglede om glemsel med hver bevægelse af sine hysteriske lemmer. Lidt efter lidt gik de andre helgendøtre i ekstase, de kastede hovedet bagover, de skælvede som bølger, de sejlede på et hav af glemsel, og hun var stiv og grædefærdig og rystet, som en, der desperat prøver at nå orgasmen, og aser og maser og vrider og vender sig uden at komme nogen vegne. Hun prøvede at miste herredømmet over sig selv, men genfandt det hele tiden, en stakkels teutoner, der havde fået for mange veltempererede klaverer.

LÆNGSEL OG SORG

Men: Hangen til kognitiv nøgternhed kan også dække over en form for intellektuel farisæisme, hvor man ikke vil have fingrene i noget så snavset og plat som menneskelige følelser. En kognitiv fascisme, der siger: Nej-nej; jeg måtte ikke mærke noget; så må du heller ikke. Salig er den, som tror uden at se, og du *skal* være salig – på *min* blodfattige måde.

Længslen efter at *mærke* er ikke nødvendigvis sentimentalitet eller føleri. Den kan være en genuin længsel efter at være et helt menneske – også i gudsrelationen. Og sorgen over *ikke at mærke* er en genuin sorg – på linje med sorgen over store tab. Hvis vi ikke respekterer denne sorg, kan vi ikke udfordre eller møde dens desperation. Længslen efter at mærke Guds nærvær skal hverken bebrejdes eller beroliges – den skal om muligt imødekommes; og dens sorg skal forsøges lægt.

Den gamle rebel, forfatter og arkitekt Poul Henningsen (PH) sagde engang: *Det er tvivlen, der flytter bjerge*. Det kan han jo desværre have megen ret i. Hvis det aldrig falder mig ind, at jeg kunne tage grueligt fejl, så lærer jeg aldrig noget.

Der er noget livsnødvendigt ved tvivlen.

Der er også noget livsfarligt ved tvivlen.

Den kristnes tvivl er altid fortvivlet. Den kan aldrig være en tilfreds skepsis. Den kan aldrig være *vanthro* (incredulitas); den vil altid være *anfægtelse* (tentatio).

Og så sandt det end er, at vi aldrig kan finde *sikkerhed* (securitas) i troen, er det lige så sandt, at vi aldrig kan opgive at søge *vished* (certitudo). Farisæerens skråsikkerhed og selvsikkerhed har lige så lidt at gøre med kristen trosvished, som afgudsdyrkelse har at gøre med gudsdyrkelse. ”Dette har jeg skrevet til jer, der tror på Guds søns navn, for at I skal vide, at I har evigt liv” (1 Johs 5,13).

1) Vished har faktisk at gøre med viden! Selv om det i dag – både blandt kristne og blandt ikke-kristne – anses som noget foragteligt at ville blande viden ind i troens liv, så har folk altså krav på at vide, at man ikke behøver være idiot for at være kristen. Vi har gode grunde til at tro!

Og en nutidig sjælesørger har muligvis en ny forpligtelse til at genfinde de apologetiske argumenter, som en arrogant og fornuftsforagtende kristenhed alt for længe har ladet ligge.

Den britiske professor i filosofi Antony Flew har fornylig frustreret mange ateister. Han udgav i 1950, hvad man har kaldt det første moderne filosofiske ateistiske essay, *Theology and Falsification*. Indtil da havde den meste religionskritik bestået af forskelligt opkog fra 1700-tallets oplysningstid. Efter manges mening lagde han i efterkrigstiden den filosofiske grund, hvorpå Richard Dawkins, Christoffer Hitchens og mange andre i dag står. Han er blevet kaldt verdens mest indflydelsesrige filosofiske ateist, og hans *God and Philosophy* (1966) blev en klassiker, der stadig udgives.

Men til sidst gav han op. I 2003 fortalte han Gary Habermas, professor i filosofi og teologi, som han i mange år havde debatteret offentligt og privat med og var blevet ven med, at han overvejede at opgive sin ateistiske position. Året efter havde han afgjort sig: Efter alle disse år, debatter og skrivelser var han nu ikke længere ateist, men teist. Eller måske snarere deist! Han havde, med sine egne ord, *had to go where the evidence leads*. Han regnede fra nu af sin gamle *God and Philosophy* for kun at have historisk interesse, som et forældet dokument. Og den blev i 2005 genudgivet med et nyt og ganske anderledes forord.

I et interview ved Gary Habermas i *Philosophia Christi* samme år forklarer Flew, at han stadig ikke er overbevist om nogen gudsåbenbaring, omend han heller ikke længere vil udelukke den mulighed. Det er heller ikke de klassiske gudsbeviser, der har overbevist ham; faktisk havde Leibniz’ forsvar for Gud i *Theodicéen* vendt hans skepsis til direkte afsky. Han tror ikke på noget evigt liv: ”Jeg tror og håber stadig, at der ikke er nogen mulighed for et efterliv” (så det er næppe, som nogen har villet påstå, nok bare en gammel mands frygt for døden, der har vendt ham rundt!).

Det, der først og fremmest overbeviste ham, var *universets og livets uomgængelige præg af design*. Han henviser særlig til de nyeste videnskabelige resultater, når de beskriver

universets tilblivelse, livets tilblivelse og kompleksitet, naturlovenes *fine-tuning* (at de er så hårfint afbalancerede), universets hensigtsmæssighed.

I 2007 udgav han bogen *There is a God – How the World's Most Notorious Atheist Changed His Mind* (med *There is no God* streget ud på forsiden).

Han skriver heri, at hvis der alligevel skulle være en religion, der skulle svare til hans nyvundne erkendelse af Guds eksistens, så måtte det være den religion, der rummede en karismatisk personlighed som Jesus af Nazaret og en førsteklases intelligens som Paulus fra Tarsus.

2) Men vished er *mere* end viden. Vished stoler på *løftet*.

Det ord af Jesus, der har holdt mig i live gennem alle tvivlens storme, har været hans løfte i Joh 6,37: ”Den, der kommer til mig, vil jeg aldrig vise bort”. For det er så vidunderligt fri for alle mulige tillægskrav og betingelser om store følelser, stærk overbevisning etc.

I det lys: Man kan i virkeligheden ikke leve, som om Gud *måske* findes. Enten lever jeg i praksis, som om han ikke findes – og det er slet ikke så let, som man skulle tro; så måtte jeg standse hvert suk, før det blev til bøn. Eller også kommer jeg til ham i bøn; og så viser han mig ikke bort. Så lever jeg i praksis, som om han findes. Og jeg kan vide, at jeg har evigt liv.

K R I S T U S E R D E N G O D E G R U N D T I L A T T R O

Det er Kristus, der er vores bedste grund til at tro, at der overhovedet er en Gud. Det er ham alene, der transformerer vores ”naturlige teologi” til kristendom. Det er ham alene, der redder os fra både ateismens, sikkerhedens og vantroens fristelser. Det er hans kærlighed alene, der kan overbevise os om, at Gud alligevel vil os det godt, og at Faderen har samme sind som Sønnen.

Han er ”den sande Gud og det evige liv” (1 Joh 5,20).

Litteratur:

Andersen, Leif: *Kroppen og ånden – sjælesorgens basis* (2015)

Andersen, Leif: *Kroppen og ånden – sjælesorgens samtale* (2016)

Andersen, Leif: *Ateistisk andagtsbog* (2008)

Eco, Umberto: *Foucaults pendul* (1989)

Flew, Antony: *God and Philosophy* (1966, 2005)

Flew, Antony: *There is a God – How the World's Most Notorious Atheist Changed His Mind* (2007)

Johnston, Graham: *Preaching to a Postmodern World – a Guide to Reaching Twenty-first-century Listeners* (2001)

Mennesker og maskiner

af Peter Danielsen

Da mennesker lærte at lave ild, fik de en stor fordel i forhold til andre arter på Jorden. Man kunne varme sig ved bålet, når det var koldt, tilberede maden og holde rovdyr på afstand. Evnen til at lave ild blev et af de første afgørende skridt, der sikrede menneskeheden dens nuværende så suveræne position på kloden. Men endnu mere afgørende var sikkert at mennesket med sin kreative fornuft var i stand til at konstruere redskaber, som til en vis grad kunne kompensere for menneskekroppens begrænsninger. Samme kreative fornuft udviklede langt senere videnskab og teknologi. Selvom videnskaben og teknologien hævdes at tilhøre en helt anden genre end religionen, er de dog fælles om drømmen om at nå hinsides menneskekroppens tidslige og rumlige begrænsninger.

Ray Kurzweil er en af verdens førende fortalere for den såkaldte *trans-humanisme*, der hævder at mange af menneskekroppens nuværende biologiske begrænsninger snart kan overskrides (transcenderes). Dette indebærer muligheden for en radikal forlængelse af vores levetid og et væld af mulige ændringer og forbedringer af menneskekroppen. Ifølge transhumanismen er livets mening egentlig netop evolution. Formålet med den enkeltes liv er udvikle sig; og ligesom megen moderne humanisme gør, tror transhumanismen også at evolutionen bevæger sig i retning af større kompleksitet, større elegance, viden, intelligens, skønhed, kreativitet og kærlighed.

Absolut intelligens, skønhed, kreativitet og kærlighed er ganske vist traditionelt blevet tilskrevet Gud af teologerne, og det er nok fåtallet af de moderne fremskridtsoptimister, der er troende i nogen traditionel forstand. Imidlertid bevæger evolutionen sig ifølge mange transhumanister uundgåeligt i retning af det ubegrænsede absolutte niveau (uden at man dog nogensinde vil nå helt dertil). Spørgsmålet er, om det er på tide, at vi alle forholder os til nogle af denne udviklings konsekvenser?

Udviklingen indenfor medicin og teknologi accelererer med eksponentiel hast. Menneskelivets varighed kan derfor i nær fremtid forlænges dramatisk til mange hundrede år. En del af jordens nulevende befolkning, kan nære begrundet håb om at leve længe nok til for alvor at få glæde af de fremskridt, som sker for tiden inden for bio- og nanoteknologien. Transhumanister som Ray Kurzweil hævder at teknologien inden for en overskuelig årrække vil gøre så store fremskridt, at den i princippet vil give os mulighed for kunne leve så længe, vi måtte ønske det.

Også computerteknologien udvikler sig eksponentielt. Det betyder bl.a., at en almindelig gennemsnitscomputer snart vil besidde lige så stor rå regnekraft som den menneskelige

hjerne, hvilket vil sige 20 millioner milliarder udregninger i sekundet. Dette niveau er imidlertid ikke tilstrækkeligt til at opnå intelligens på menneskeligt niveau i en maskine, understreger Kurzweil. Dertil kræves også en organisering af regnekraften, intelligensens "software", som først vil være tilstrækkeligt udviklet i 2029, hvor gennemsnitscomputerens regnekraft imidlertid vil svare til tusind menneskehjerner. Udviklingen af intelligensens software tænkes realiseret gennem stadig mere detaljerede scanninger af hjernen. Hermed vil det ifølge Ray Kurzweil blive muligt at efterligne den menneskelige hjernes processer i en sådan grad, at vi kan skabe kunstig intelligens med bevidsthed lig den menneskelige. Den kunstige bevidsthed vil være i stand til selvstændigt at reflektere og kombinere viden samt spørge til ny viden, i stedet for blot at udføre hvad den er kodet til, sådan som det fx var tilfældet med skakcomputeren Deep Blue, der ikke desto mindre imponerede i 1997, da den vandt over verdensmesteren Garry Kasparov.

Inden udviklingen når så langt vil det også blive muligt at forbedre den menneskelige hjerne ved hjælp af bio- og nanoteknologi. Vi har allerede set de første eksempler på samarbejde mellem biologi og teknologi i menneskehjernen, fx ved implantater i hjernen på mennesker der lider af Alzheimer og Parkinsons Syge. Herved kan flere af de alvorlige komplikationer ved disse sygdomme reduceres og modvirkes. Snart vil muligheden dukke op for implantater, der f.eks. forbedrer indlæringssevnen og det generelle intelligensniveau. På den måde vil menneskehjernen til en vis grad få karakter af en teknologisk bevidsthed.

Spørgsmålet bliver så blandt andet hvilke rettigheder en teknologisk styrket bevidsthed vil kunne få i samfundet. Som forfatter og robotforsker Daniel H. Wilson påpeger, risikerer mennesker med sådanne implantater at blive retsløse, da de i mange tilfælde vil være i stand til at gennemskue langt mere komplicerede problemstillinger end gennemsnitsbefolkningen. En grundregel i aftaleret er som bekendt, at enhver form for kontrakt skal være indgået af ligeværdige parter med lige forudsætninger for at gennemskue kontraktens konsekvenser. F.eks. vil en kontrakt kunne erklæres ugyldig, hvis parterne sagligt set ikke kan siges at have lige forudsætninger for at gennemskue kontraktens konsekvenser. Det kan således blive umuligt for en person med kunstigt forbedret intelligens at indgå kontrakter med mennesker, der ikke har en tilsvarende intelligens.

Den udvikling, der sker indenfor teknologien med hensyn til reparation og forbedring af menneskekroppen, er indtil videre blevet hilst velkommen af de fleste. Måske fordi der hovedsageligt har været tale om reparation af kroppen, og ikke om forandringer der vedrører vores bevidsthed og jeg-identitet. Men snart bevæger vi os ind i periode, hvor en sådan kvalitativ forandring kan finde sted ved hjælp af teknologi.

Vi bør vi overveje, hvilke konsekvenser det vil få, hvis den menneskelige bevidsthed i højere og højere grad bliver en maskine, samtidig med at maskinerne i stigende grad

bliver menneskelige. Indtil i dag har man skelnet kvalitativt mellem den biologiske natur og den kulturelt frembragte teknologi. Men ifølge Ray Kurzweil vil den nye teknovidenskabs frembringelser imidlertid overskride denne distinktion imellem natur og kultur, så naturen og mennesket, som vi kender det i dag, ikke længere anses for mere virkeligt og fuldkomment end kulturen og teknologien. På et tidspunkt ikke længere være muligt at skelne, og måske heller ikke nødvendigt.

Selvom nutidens computere har en begrænset evne til at uddrage og tilegne sig viden fra artikler i naturligt sprog, så udvikles denne evne meget hurtigt ifølge Ray Kurzweil. I løbet af det tyvende århundredes andet årti vil computere blive i stand til selvstændigt at læse, forstå og forme det de læser. De vil kunne læse verdens massive mængde af litteratur, videnskabelige artikler og andet tilgængeligt materiale, og efterhånden selv søge information gennem nyhedsmedier og øvrige informationstjenester, ligesom de vil kunne dele viden med hinanden både lettere og hurtigere end deres menneskelige designere. Når først maskinen når det nutidige menneskelige intelligensniveau, vil den ifølge Kurzweil med nødvendighed storme forbi dette niveau, hvis menneskehjernen ikke opgraderes tilsvarende.

For mange er en computer, der kan lære, en umulig tanke. Men overfor synspunkter, der fastholder at computerens liv kun er tilsyneladende liv, går mange nutidige tendenser inden for forskningen i kunstig intelligens i en anden retning, nemlig mod selvorganiserende kaotiske systemer, der anvender metoder inspireret af biologien. Gennem et såkaldt "omvendt ingeniørarbejde" søger man at genskabe processerne af de hundredevis af neuronklynger, som menneskehjernen består af. De individuelle neuroners mekanismer kan allerede nu genskabes i yderst detaljeret forstand, og over tid kan disse mekanismer forøges, indtil man når den fulde hjernes niveau og hinsides dette.

I Kurzweils forståelse bliver mennesker ved hjælp af teknologien nyskabere og forvaltere af deres egen forbedrede udgave af verden. Spørgsmålet vil være, hvornår og hvordan man kan afgøre, om en maskine virkelig har bevidsthed, om den har jeg-identitet, om den virkelig er spirituel, eller om den kun simulerer sådanne erfaringer. Der eksisterer ikke nogen objektiv test, der kan afgøre, om bevidsthed er til stede, men der vil til stadighed være mennesker, som nægter at anerkende bevidsthed hos en kunstig intelligens, medmindre den sprøjter neurotransmittere ud, eller er baseret på DNA-styret protein syntese, eller har en anden specifikt biologisk menneskelig egenskab.

Imidlertid, spår Kurzweil, vil adfærden hos den kunstige intelligens få os til at acceptere den som en bevidst personlighed med jeg-identitet. De vil være ekstremt intelligente, de vil få os til at le og græde, og de vil blive vrede, hvis vi ikke accepterer deres åndelige synspunkter.

Men den teknologiske udvikling har allerede i stigende grad påvirket menneskets egen selvforståelse. Vi omgiver os mere og mere med teknovidenskabelige objekter, som vi

indgår i stadig mere intime relationer til. Samtidigt er vi også ved at gøre os selv til et teknovidenskabeligt objekt, hvilket påvirker vores forståelse af hvad, det vil sige at være krop og have bevidsthed. Det er vigtigt at være opmærksom på, at også menneskekroppens nykonstruktion og rekonstruktion (ligesom ethvert andet element under eksistensens vilkår) vil være præget af tvetydighed, som indebærer på den ene side konstruktive og på den anden side destruktive elementer.

Denne tvetydighed er ikke blevet mindre med det moderne. Hans Hauge beskrev i 1989 i sin bog *Transteologi*, hvordan moderniteten fraskrev sig afhængigheden af nogen gud og i stedet satte menneskets egne valg og beslutninger som menneskelig autoritet. Men ifølge Claus Emmeche fra Niels Bohr instituttet er mennesket som cyberkrop blevet afhængig af teknovidenskaberne. Cyberkroppen er "en krop, der kun kan opretholdes, så længe navlestrengen ikke kappes til den bestandige biomedicinske overvågning." Det moderne menneskes stigende afhængighed af sin egen kulturelle selvkreativitet kan ses som et udtryk for det destruktive element i modernitetens fremskridtstro. Det fra Gud frisatte menneske er i stedet blevet bundet til sin egen kulturelle selvkreativitet.

Denne binding ses fx også i det forhold, at vi i stigende grad anvender kunstig intelligens til mange opgaver, lige fra at styre fly, over økonomisk styring, til udarbejdelsen af lægelige diagnoser. Den kunstige intelligens anvendes ganske simpelt fordi, den udfører langt mere pålideligt arbejde, end mennesker er i stand til. Derfor vil kunstig intelligens mere og mere overtage væsentlige funktioner i menneskesamfundet, hvorved afhængigheden af den kunstige intelligens øges.

Allerede i dag ville det have fatale konsekvenser for samfundet, hvis fx internettet pludseligt holdt op med at fungere. Afhængigheden af kunstig intelligens vil øges eksponentielt i årene der kommer. Der vil komme et tidspunkt (måske er det allerede passeret), hvor menneskets afhængighed af teknologien ikke længere lader sig bremse eller standse. Og hvis vi ikke forholder os opmærksomt og kritisk til denne situation, risikerer vi at komme til at stå i en situation, hvor de store, for menneskeheden afgørende beslutninger træffes af maskinerne. Spørgsmålet er, om den eneste måde at undgå dette er, at vi selv ved hjælp af bio- og nanoteknologien "bliver maskiner" eller såkaldte cyberkroppe. Det ser ud til at fremtiden kommer til at tilhøre maskinerne.

Besat af klimaet

af Merete Bøye

"Vi synger for fred, demokrati og klimaet" stod der i den præsentationsvideo, som facebook siden "Alsang i domkirkerne" havde lagt op. I løbet af videoen tonede bl.a. en glad Peter Fischer-Møller frem på skærmen, hvor han som sædvanligt talte om alle de klimamæssige udfordringer, som han mener, kirken er nødt til at tage op.

På nettet kan man læse, at det er "Folkekirken Ungdomskor samt folkekirken Domkirker og Stifter (sic), i samarbejde med Folkekirken Nødhjælp", der inviterer til "Alsang i Domkirkerne", som desuden "bakkes op af Alsang2020, Folkekirken (sic), Grundtvigsk Forum og Grøn Kirke".

Jeg så videoen d. 9.02. og fandt, at det var lige friskt nok at bruge Befrielsen som afsæt til at tale om klima. Derfor skrev jeg en kommentar under videoen, hvor jeg redegjorde for sit synspunkt. To minutter senere var videoen slettet. Min kommentar lød som følger:

Det er godt nok problematisk, at I vælger at bruge Befrielsen som afsæt for at tale om Klimapolitik. Jeg er - som præst ved Viborg Domkirke - ikke blevet informeret om, at dette arrangement var andet end en markering af Befrielsen. Nu føler jeg mig grundigt taget ved næsen.

Befrielsen fra den tyske besættelse (de "fem forbandede år") i 1945 var en glædelig begivenhed, som alle danskere kan slutte op om at fejre og synge om sammen.

Det er klimakampen ikke; det er en politisk sag, hvor der kan være mange forskellige holdninger. Hvordan I i det hele taget får flettet Befrielsen sammen med klimaet, det står vist hen i det uvisse.

Det er en skam, at I vælger at spænde Befrielsen for en rød/grøn politisk vogn, og det er en endnu større skam, at I vælger at bruge landets domkirker til at udbasunere jeres egen klimapolitiske dagsorden.

Det kommer til at se ud, som om folkekirken under ét betragtet dels går ind for en bestemt politisk klimadagsorden, dels har ringeagt eller i hvert fald en meget lille forståelse for det samlende ved en fælles markering af Danmarks Befrielse.

Det kommer til at give skuffelse, vrede, klager, og det kommer til at få medlemmer, der ikke deler jeres syn på klimapolitik, til at træde ud af folkekirken.

Det, synes jeg, er ekstremt ærgerligt.

Som klimaforsker ved DTU Jens Olaf Pepke Pedersen skriver i Nyt Babel #22: "Folkekirkens styrke har været dens rummelighed, og derfor svækker folkekirken sig selv, hvis den gør sig til en del af en grøn klimasekt. For det er jo også nærliggende at spørge, at når vi har en Grøn Kirke, hvor kirkeklokkerne skal ringe for klimaet og præsterne skal kende deres CO2-aftryk lige så godt som evangelierne, hvorfor skal vi så ikke også have en Rød Kirke eller en Blå Kirke?"

Fem minutter senere var videoen slettet. Efter 24 timer var alle spor af formuleringen "Vi synger for fred, demokrati og klimaet" erstattet af "Vi synger for fred, demokrati og håb for fremtiden". Jeg hørte imidlertid intet fra facebooksidens redaktør eller andre tilknyttet "Alsang i Domkirkerne" - bortset fra, at både jeg og Nyt Babels øvrige redaktører (som slet ikke havde blandet sig i debatten på siden) blev blokeret, så vi ikke kunne skrive på siden igen. En temmelig besynderlig opførsel.

Det er positivt og glædeligt, at "Alsang i Domkirkerne" valgte at fjerne deres upassende opslag med den video, hvor de fortalte så glædeligt om, hvordan de ville bruge Befrielsen som en slags ligegyldig kulisse for at tale om den for dem at se åbenbart meget vigtigere sag: klimaet. Lidt ærgerligt er det dog, at de netop valgte at fjerne den to minutter efter at en tidsskriftsredaktør og sognepræst havde skrevet en kritisk kommentar til den.

Det rejser en del spørgsmål. Har "Alsang i Domkirkerne" nogensinde haft et klart sigte med projektet? Hvorfor producere en lækker præsentationsvideo, hvor man fortæller, at det hele skal handle om klima, for derefter at trække i land efter en enkelt kritisk kommentar? Og sidst, men ikke mindst: Kan vi nu regne med, at selve alsangsarrangementerne virkelig også er rensset for klimapolitik - eller er det kun annonceringen, der er det?

Her kommer, Jesus, dine små

af Mikkel Tode

I forbindelse med mit indlæg om dyrkelse af fællesskabet i det sidste nummer af *Nyt Babel*, skrev nogen, at det var spøjst, at jeg kunne forsvare ortodoksi i forhold til nadverritualet, og samtidig fortælle om, hvordan jeg selv deltog i nadveren som niårig (og altså endnu ikke konfirmeret), da dette at lade ukonfirmerede komme til Herrens bord ifølge samme er at regne for en uskik. Det er jeg uenig i.

Jeg forestiller mig, at anklagen udspringer af 1 Kor 11,27, hvor Paulus siger, at den, der spiser Herrens brød eller drikker hans blod på en uværdig måde, forsynder sig mod Herrens legeme og blod og derfor spiser og drikker sig en dom til. Og spørgsmålet bliver så, hvorvidt børn og andre ukonfirmerede går til sakramentet på en uværdig måde.

At gå uværdig til Herrens bord vil sige, at man går dertil uden tro. Det er, som Luther siger, ikke sakramenterne i sig selv, der retfærdiggør et menneske, men troen på dem. Og derfor er det også vigtigt for Luther at fastholde, at spædbørn har tro, når de kommer til dåben. Luther har nemlig set, at børn er rigtige mennesker på lige vilkår med os andre. Og det vil sige, at børn også er rigtige syndere, og som sådanne trænger til Guds tilgivelse.

Hvis et spædbarn, fuldkommen hjælpeløst som det er, har tro nok til at modtage dåben, så har et barn vel også tro nok til at gå til alters, selvom det ikke er konfirmeret. For hos et ufornuftigt barn, der er blindt for dogmatik og skik og brug, hvad er det så andet end en karsk og uforfærdet tro, der driver dem op til altersranken?

Derfor siger Vorherre da også, at Guds rige hører de små til, og at den, der ikke tager imod det lige som et lille barn, slet ikke kommer ind i det. Han siger det jo netop ikke, fordi børn er særligt fromme eller specielt gode mennesker. Tværtimod ved vi, at noget af det første børn gør, når de har lært at tale – og når de har lært af os voksne, hvordan man bærer sig ad i denne verden – det er at lyve og bortforklare osv. Han siger sådan, fordi børnene i al deres umiddelbarhed og blinde tro er i stand til at tage imod på en helt anden måde end os voksne, der så ofte lader vores egen farisæiske fromhed og vores store grødhoveder stå i vejen for at gå ad den snævre port.

Det mener jeg er det første og det væsentligste. Men der er også konfirmationsaspektet. For holdningen til hele spørgsmålet kommer naturligvis også an på, hvad man regner konfirmationen for. Jeg er selv stødt på den forståelse, både blandt konfirmander og andet godtfolk, at konfirmationen er den enkeltes ”ja til Gud,” og at trosbekendelsen er den kontrakt, man skal indgå med ham. Men konfirmationen er lige omvendt Guds bekræftelse af det ja, han allerede har givet den enkelte i dåben. Derfor hedder det også i

konfirmationsvelsignelsen: ”Den treenige Gud, som har antaget dig til sit barn i den hellige dåb, og gjort dig til arving til det evige liv, han opholde dig i din dåbs nåde indtil din sidste stund, han give dig bestandighed i din tro, din sjæl til salighed!”

Konfirmationen er bekræftelsen af dåbens nåde fra Guds side –ikke fra vores. For vi er slet ikke herrer over nåden, og intet menneske kan rykke os ud af det ja af Gud Faders egen mund, som rungede under hvælvet ved dåben. Lige så vel som ingen ved sin egen fromhed kan rykke sig tættere på Gud og sætte sig øverst ved bordet. For som bekendt kan det ske, at der er indbudt en, der er fornemmere end du. Og derfor har børnene også deres plads ved det dækkede alterbord. Der kræves ingen konfirmation. Der kræves ingen fromhed. Der kræves barnetro, og på det punkt er børnene fornemmere end os alle sammen.

Kristennavnet - 1. s. e. påske

af Agnete Raahauge

Næsten årligt offentliggør Dansk Sprognævn en liste over nye ord, som er kommet i så almindelig brug, at sprognævnet anerkender dem som ord, der indgår i det danske sprog – f.eks. selfie, trumpisme og sorgsnylter for at nævne ord fra de senere år.

Om det nye ord, der blev lanceret i den forgangne uge efter terrorangrebene på Sri Lanka, vil blive optaget på sprognævnets lister, vil tiden vise. Jeg håber det ikke, for det var et forløjet ord, der blev opfundet til lejligheden, for at pæne folk kunne udtrykke medfølelse med terrorofrene og samtidig tale så tilpas uldent, at det ikke umiddelbart blev klart, at det først og fremmest var kristne, der var ofre for terroren.

Det nye ord, der her så dagens lys er: Påsketilbedere – på engelsk: easter worshippers. Men det er der jo ikke noget, der hedder. Der er ingen, der tilbeder påsken, men påsken er den kristne kirkes største helligdag, hvor kristne kommer i kirke for at høre det glædelige budskab: Kristus er opstanden!

Det er ikke selve festen, der er genstand for tilbedelse ved påskekudstjenesten, men Kristus, Guds søn, der langfredag på korset betalte for al menneskelig synd med sit liv og påskedag opstod af graven for at være levende tilstede med Guds tilgivelse over alt, hvor to og tre er forsamlet i hans navn. Og fordi det er Vorherre Kristi navn, vi samles i ved påskekudstjenesten som ved gudstjenesten hver søndag, så kaldes vi kristne og ikke påsketilbedere.

Og påskedag, da selvmordsbombere slog til mod to turisthoteller og tre kirker på Sri Lanka, da var det ikke blot to eller tre, der var forsamlet i Kristi navn, men kirkerne var stuvende fulde. Blandt andet blev mange spædbørn båret til dåben i de tre kirker. Over trehundredede uskyldige mennesker blev myrdet; mennesker, som ikke havde gjort sig skyldige i andet end at holde ferie eller gå i kirke påskedag, sådan som kristne over hele verden har gjort det i snart totusinde år.

Påskedag er den kristne kirkes største helligdag, for uden budskabet om Kristi opstandelse var der ingen kirke, intet evangelium, det vil sige: glædeligt budskab om syndernes forladelse i Jesu navn.

Så der er en uhyggeligt klar hensigt i at gøre påskekudstjenesten til terrormål: den at ramme den kristne kirke lige i hjertet. Det er ikke første gang, det er sket. De senere år

har budt på flere angreb mod kristne i Mellemøsten, der var samlet til påskegudstjeneste. Særlig Ægyptens kristne har været ramt gentagne gange. Visse steder i verden er det forbundet med livsfare at gå i kirke påskedag, ja, at være kristen, hvorfor der også bliver færre og færre kristne tilbage i de områder omkring Israel, hvor de ældste kristne menigheder blev til.

Det er en kendsgerning, at det er kristne, der i disse år, er de hyppigste terrormål, og at det er blandt kristne, at antallet af dødsopfre for terror er højest. Men det er tilsyneladende en kendsgerning, som mange ikke bryder sig om at anerkende. For i dagene efter terrorangrebene blev det nye ord ”påsketilbedere” opfundet af blandt andre en tidligere amerikansk præsident og en tidligere præsidentkandidat, så de kunne udtrykke deres medfølelse med de terrorofre, der blev ramt under påskegudstjenesten, uden at skulle kalde dem for kristne.

Men hvad er der da galt med det præcise ord ”kristne”, siden det skal erstattes af et nyt og upræcist ord? Tja, der er meget man kan gisne om, men én af grundene til ikke at tale klart og tydeligt er givet den, at tydelig tale vil splintre den opfattelse, som pæne bornerte mennesker i dag gør alt for at overbevise om og holde fast i: at jødedom, islam og kristendom i grunden er nærmest et og det samme – det er bare måderne, de troende udtrykker deres tro på og fejrer deres helligdage, der er forskellige.

Derfor må ordet kristen gøres til et fy-ord, fordi ordet er afledt af Kristus – og det er troen på, at Jesus er Kristus, den levende Guds søn, som så afgørende skiller kristendommen fra såvel jødedommen som Islam, at kristendommen ikke kan gøres til et fedt med de to andre.

Og hvad troen på Jesus Kristus er, det hører vi klart og tydeligt i evangeliet til i dag. Troen på Jesus Kristus er nemlig ikke blot troen på opstandelse af døde sådan i bred og vag forstand. Også den sene jødedom havde en forventning om, at de døde skal opstå. Det samme har Islam, der som bekendt opstår 622 år efter Kristi fødsel.

Men både i senjødedommen og i Islam indebærer de dødes opstandelse kun eet: at døde skal kaldes op af graven for at dømmes for deres gerninger – om de har overholdt de love og forskrifter, der gør dem værdige til at komme i Paradis – eller om de skal forkastes til Helvede.

Forventningen om den kommende opstandelse af døde er derfor stærkt urovækkende, ja, frygtelig for den, der ikke har sit på det tørre. Ja, i Islam er den så meget desto mere frygtindgydende, som Allah iflg. islamisk lære ikke er bundet til noget, og derfor kan ingen vide, om hans eller hendes livsførsel nu også vil blive anerkendt som fyldestgørende. Det kommer an på Allahs vilje, som er fuldstændig uudgrundelig.

Også vi kristne bekender troen på, at vi på opstandelsens dag skal aflægge regnskab for det liv, vi har fået. Vi skal møde Vorherre som vores dommer. Men vores dommer, det er det helt afgørende, er også vores frelser, som selv betalte på korset for vore synder – og derfor skal vi stole på, at vi dømmes i nåde.

Ja, derfor er det ikke vores egen opstandelse, der er det altomvendende glædelige budskab. Men det er påskebudskabet: at Guds søn, som døde langfredag – han er opstået fra de døde; han, som har betalt for vores synd, han lever – og han kommer selv til os i sit ord for at skænke os syndernes forladelse, så vi ikke skal leve vort liv i navnløs rædsel for dommedag, men frimodigt gøre hver dags gerning i tillid til, at vi har Guds nåde i Jesu Kristi navn.

Vi hører i dag om Jesu disciple, der påskedags aften sad bag lukkede døre af frygt for jøderne. Dvs. af frygt for, at de skulle lide samme skæbne som deres herre og mester – at blive slået ihjel. Disciplene havde hørt det underlige budskab om, at Jesus var opstået. At kvinderne, der påskemorgen kom ud til graven, havde fundet den tom, og af en engel havde fået at høre, at Jesus var opstået fra de døde.

Páskeevangeliet, som vi hørte sidste søndag, sluttede med de ord: at kvinderne var rystede og bange. Det samme har disciplene nok været, da de hørte kvindernes budskab. For disciplene havde jo hver og én svigtet Jesus langfredag, da han blev pågrebet, tortureret og dømt. Peter havde sågar fornægtet, at han overhovedet kendte ham.

Vi kan jo selv prøve at forestille os, hvordan vi ville have det, hvis vi hørte, at én, vi havde svigtet, mens han levede, og havde sort samvittighed overfor, var stået op af sin grav og ville møde os igen. Vi ville nok være fristede til at tænke: bare han da stadig lå i sin grav, så jeg slap for at skulle møde ham igen og blive set af hans bebrejdende blik.

Men den opstandne Jesus, som de låste døre ikke kunne holde uden for de samvittighedstyngede disciples skjulested – han træder ikke ind til dem med eet: Det kunne I ikke være bekendt! Gå ad Helvede til med jer! Nej, han møder dem med hilsenen: Fred være med jer! Og disciplene, som før var bange og bedrøvede, blev glade.

Men ikke nok med, at den opstandne lyste sin fred over dem, der havde svigtet ham. Han tager dem også i sin tjeneste. De, som ikke havde bevist andet, end at de ikke duede til at være hans disciple, dem gav han Helligånden og myndighed til at forlade synder. Disse elendige, feje mænd gjorde han til sin kirke ved at sætte dem til at prædike den forladelse af synder, som han havde betalt for med sit liv, mens de angste flygtede bort.

Sådan tilgav han dem ved at tage dem i sin tjeneste. Så det var den tilgivelse – den opstandne Herre Kristi tilgivelse, som de selv havde fået i stedet for den dom, de havde fortjent, som de skulle gå ud i alverden og prædike. For at vi, når vi tror, at Jesus er Kristus, Guds søn, skal have liv i hans navn. Kristus er opstanden og bringer os syndernes forladelse – det er påskens glædelige budskab. Det er kernen i trosbekendelsen.

Så skal vi ikke leve for at samle os gode gerninger, vi kan forsvare os med på dommedag. Vi skal ikke i fanatisk fortvivlelse over den store uvished om, hvad der skal blive af os, jage og udrydde andre for deres vantro – men vi skal leve det liv, vi har fået, i tillid til, at Guds søn har gjort fyldest for os; hans navn – og ikke vore egne gerninger, er døren til Paradis for os – og for ethvert menneske.

b

Og derfor skal hans navn, Kristi navn, Kristi opstandelse, bekendes og forkyndes som glædeligt budskab og ikke fejes ind under gulvtæppet og skjules under uldne ord som ”påsketilbedere.”

Amen

Guide til korrekt sprogbrug

af Andy Tromler

Redaktionen har været så heldige at komme i besiddelse af de nye guidelines til korrekt sprogbrug for ældre lektorer på Københavns Universitet. For at det skal være lettere at huske for målgruppen, er guiden udformet på vers og kan synges på Jeronimus' sang fra *Maskarade*

Vi må ikke sige: neger,
negerbolle, negerkys,
negerpilsner, congobajer,
vi må ikke, som vi plejer,
tale som'n plantageejer,
Dette er korrekt:
"Afroam'rikansk deriveret",
"ækvatorial spektret",
"melaninisk pigmenteret",
"dermatografisk mørk".

Vi må heller ikke sige:
homo, svans og numsepirat
eller bagbordsindianer.
Vi må tænke i andre baner,
så vi kan ændre vore vaner
og kun sig' som så:
"LGBTQ -plus, -plus, -plus",
"Kinsey-skala 3 til 6",
"tribadistisk homofil" og
"kønsidentitetsbevidst".